

STUDENT FORUM

När elever är med och formar en skola för
lärande, välmående och delaktighet.
Elevers råd till ledare och lärare från
AcadeMedias Studentforum januari 2026.

STUDENT FORUM FOR HUMAN FLOURISHING

Student Forum for Human Flourishing (Studentforum) är ett nytt initiativ där elever i AcadeMedia blir medskapare av skolutveckling. Forumet genomfördes för första gången i samband med AcadeMedias Ledarforum i januari 2026.

Utgångspunkten för Studentforum är enkel: om vi vill förstå vad som stärker både lärande och välmående i skola och utbildning behöver vi fråga dem som vi arbetar för. Elevernas perspektiv och lösningar är ofta både kloka och konkreta, något som blev tydligt under AcadeMedias första, men långt ifrån sista, Studentforum.

De 36 ungdomarna, som tillsammans representerade alla AcadeMedias verksamheter inom grund- och gymnasieskola, tog sig an sin uppgift med stort engagemang. Den här rapporten sammanfattar deras resonemang och förslag om vad som behöver utvecklas för att skola och utbildning ska stärka både lärande och välmående.

Bakgrund

Internationella analyser och forskningsrön pekar på ett växande behov av att främja barns och ungas välmående och möjlighet att blomstra. Det handlar också om att stärka deras förmåga att samspela med andra och vara delaktiga i ett demokratiskt samhälle. Behovet ökar i takt med tilltagande upplevd psykisk ohälsa, ökat socialt tryck och ett mer komplext globalt samhällsklimat.

OECD beskriver i sitt ramverk *Education for Human Flourishing* ett skifte där utbildningens uppdrag inte bara handlar om kunskaper och att lära sig mycket, utan också om mening, ansvar och bredare mänskliga förmågor.

World Happiness Report placerar Sverige högt i den globala rankingen över upplevt välbefinnande, med en fjärdeplats i 2024 års rapport. Samtidigt visar svensk forskning inom ramen för *Global Flourishing Study* tydliga generationsskillnader. Unga vuxna rapporterar lägre livstillfredsställelse och högre nivåer av upplevd ensamhet, depressiva symtom och oro än äldre. I den svenska sammanfattningen lyfts även att om enbart ungas skattningar (18–24 år) låg till grund för lyckorankingen skulle Sveriges placering falla kraftigt.

Genom studier om medborgarutbildning och demokrati, som IEA:s *ICCS* (en återkommande internationell jämförelsestudie), vet vi att svenska elever i flera avseenden ligger över genomsnittet i kunskaper om demokrati och samhällsfrågor, och att tilliten till samhällsinstitutioner i Sverige ofta är hög. Samtidigt synliggör *ICCS* att vissa former av tillit och förtroende kan förändras över tid, vilket gör skolans uppdrag att stärka delaktighet, tillhörighet och respektfullt samtalsklimat än mer centralt.

Mot denna bakgrund är det särskilt viktigt att lyssna ännu mer på barns och ungas beskrivningar av vad som bör utvecklas för att skola och utbildning ska stärka både lärande och välmående och bidra till ett samhälle där fler känner sig delaktiga. Studentforum är för oss i AcadeMedia en viktig pusselbit i det arbetet.

Genomförande

AcadeMedias Ledarforum och Studentforum 2026 samlade perspektiv på temat ledarskap, lärande och human flourishing. Studentforum genomfördes över två dagar: första dagen deltog eleverna på Ledarforum tillsammans med ledare, och andra dagen fortsatte de arbetet i ett eget elevforum. Omkring 550 ledare och närmare 40 grund- och gymnasieelever deltog sammantaget.

Under Ledarforum lyssnade deltagarna till fyra föreläsningar, *AcadeMedia Talks*, med olika infallsvinklar på det gemensamma temat. Efter varje talk gavs tid för bordsvisa samtal och reflektioner från samtalen dokumenterades via en app.

AcadeMedia Talks och teman

- Micael Dahlen, professor vid Handelshögskolan i Stockholm: *Värdet av lycka och välbefinnande.*
- Emma Frans, folkbildare och forskare: *Konsten att vara människa i en tid av smarta maskiner.*
- Dorotea Bromberg, förläggare och grundare av Brombergs förlag: *Kraften i läsning och litteratur.*
- Andreas Schleicher, direktör för utbildning och kompetens vid OECD: *Trender som formar framtidens utbildning.*

Under studentforumets andra dag var fokus att ta tillvara materialet från Ledarforums app och få fatt i ungdomars egna perspektiv på hur skola och utbildning kan bidra till att fler får möjlighet att blomstra.

Tillsammans med AcadeMedia Academy och lärare från några av våra skolor arbetade eleverna vidare med sex utvecklingsområden sprungna ur dokumentationen från Ledarforum. Arbetet genomfördes i gruppvisa samtal, med stöd av pedagogiska metoder som hjälpte grupperna att sortera, fördjupa och landa i konkreta råd och förslag.

Närmare 40 elever tog del av dagsprogrammet under AcadeMedias Ledarforum.

Rapportens innehåll

Denna rapport belyser elevernas slutsatser från Studentforum, och är uppdelad i de sex utvecklingsområden som identifierades i dokumentationen från Ledarforum.

För varje område beskrivs:

- elevernas reflektioner
- ett kort omvärldsperspektiv
- elevernas bild av vad som kännetecknar en skola som möjliggör mänsklig blomstring
- elevernas råd till ledare och lärare

Eleverna bidrog oerhört generöst, engagerat och modigt och de satte ord på både det som fungerar och det som behöver utvecklas.

Vi hoppas att deras engagemang känns genom hela rapporten och att innehållet kan hjälpa såväl oss i AcadeMedia som andra aktörer att föra ungas perspektiv vidare i vardagen och omsätta dem i handling.

AcadeMedias VD Marcus Strömberg
hälsar eleverna välkomna till
Studentforum dag 2.

1

Mänskliga förmågor
i en AI-värld

2

Att läsa och tänka

3

Att orka och vilja göra
det ansträngande

4

Demokrati och
social förmåga

5

Vad är viktigt hos
dem som leder oss?

6

Framtidskompetenser
vi behöver

1 MÄNSKLIGA FÖRMÅGOR I EN AI-VÄRLD

Detta område handlar om vilka mänskliga förmågor som blir särskilt viktiga i en AI-präglad skolvardag. Elevernas fokus var hur AI kan användas som stöd för lärande, samtidigt som undervisning och arbetssätt fortsätter träna tänkande, omdöme, skapande och ansvar.

Resonemang och reflektioner

Samtalen bland den grupp elever som tog sig an detta område präglades av både nyfikenhet och eftertanke. De var tydliga med en grundprincip: AI är ett hjälpmedel, inte en lösning. En viktig mänsklig förmåga som lyftes tidigt var att kunna avgöra när AI stödjer lärande och när användningen riskerar att motverka det.

Behovet av ett mer utvecklat kritiskt tänkande kring AI i undervisningen underströks också av flera skäl:

- AI kan ge felaktiga svar och kräver omdöme.
- Lärandet riskerar att minska om AI används som genväg till färdiga svar.
- Omfattande AI-användning har en miljöpåverkan.

Eleverna lyfte att AI används på olika sätt i undervisningen, både av elever och lärare, och att det kan skapa viss otydlighet. Som exempel nämndes osäkerhet kring hur AI används vid rättning av prov och bedömning.

Eleverna efterfrågade dessutom likvärdighet mellan skolor. De förespråkade en gemensam policy för när och hur AI ska användas, samt ökad tydlighet kring vad som ska ingå i undervisningen om AI.

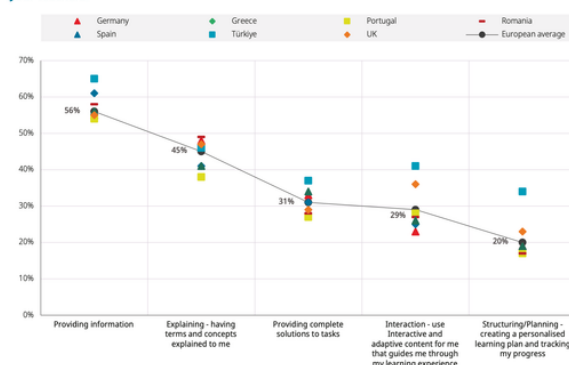
Perspektiv inom området

Internationella analyser, bland annat OECD:s *Digital Education Outlook 2026*, lyfter flera principer för AI i undervisningen. En är att prestation och lärande inte nödvändigtvis är samma sak. AI kan förbättra resultat i stunden utan att förståelsen fördjupas. En annan princip är att grundläggande kunskaper och färdigheter fortsatt behöver prioriteras, eftersom de är en förutsättning för att kunna värdera, använda och ifrågasätta AI-stöd.

OECD lyfter också att AI kan fungera särskilt väl som stöd i lärprocessen, till exempel genom struktur, återkoppling och framåtsyftande frågor. Samtidigt betonas att AI inte bör ersätta mänsklig interaktion och att lärarens agens, alltså lärarens aktiva ledning av undervisningen, blir ännu viktigare i ett AI-landskap. Dessutom framhålls vikten av AI literacy hos både lärare och elever, vilket omfattar förståelse för begränsningar, risker och konsekvenser.

Figure 1.2. How do European students use AI to study? (2024)

What do you currently use AI applications for when learning outside of school and not being instructed by your teachers?

Note: Base: All participants; n = 7 000; shown without don't know / prefer not to answer. Multiple answers possible.
Source: Vodafone Foundation (2025), *AI in European Schools: A European Report Comparing Seven Countries*, https://skillsuploadjeu/docs/contents/AI_in_European_schools.pdf

En skola som möjliggör mänsklig blomstring

När eleverna sammanfattade sin bild av en skola där man får blomstra blev riktningen tydlig, AI ska bidra till lärande, men människans förmågor ska fortsatt tränas och byggas. Deras beskrivning av en skola där detta sker lyfte följande kännetecken:

Kännetecken

- Elever använder AI med omdöme och kan motivera när den hjälper och när den riskerar att hindra lärande.
- Lärare använder AI på ett medvetet sätt och kan förklara hur den stärker undervisningen.
- AI används som stöd i lärprocessen, till exempel för frågor, struktur och återkoppling, snarare än för att ge facit.
- Det finns utrymme för lärare att designa AI-stöd som hjälper elever att kombinera AI med eget tänkande.
- AI-användning är begränsad och tydligt motiverad utifrån lärande och välmående, med gemensamma ramar.

Elevernas råd till ledare och lärare

För att stärka mänskliga förmågor i en AI-värld formulerade eleverna följande råd till ledare och lärare:

- Sätt en gemensam och likvärdig policy för AI i undervisningen. Klargör när, hur och varför, och håll nere onödigt användning av hänsyn till både lärande och miljö.
- Bygg AI-kompetens hos både lärare och elever. Fokusera på mänskligt omdöme och förståelse för etik, AI:s begränsningar, risker och konsekvenser.
- Sätt tydliga gränser för AI i undervisning och uppgifter. Begränsa användning som riskerar att ersätta eget arbete och göra att elever inte lär sig.
- Ha koll på att AI används för att stötta lärandet. Det ska hjälpa på vägen, inte bli en genväg till färdiga svar.

Använd AI för att frigöra tid och skapa nya infallsvinklar, men bygg undervisning och arbetssätt som tränar våra förmågor att tänka, skapa, värdera och ta ansvar.

2 ATT LÄSA OCH TÄNKA

Detta område handlar om hur läsning stärker både språk och tänkande, och vilka förutsättningar som behöver finnas för att fler elever ska kunna bli goda läsare. Fokus ligger på att bygga en läskultur som gör det möjligt att utveckla koncentration, kritiskt tänkande, eget välmående och förståelse för andra.

Resonemang och reflektioner

Elevgruppen som bearbetade området *Att läsa och tänka* var öppna med att läsning inte alltid blir av, fast man vet att det gör skillnad. De lyfte samtidigt att läsandet ger en grund för ordförråd, tänkande och välmående, men att det finns hinder som gör det svårt att bygga en stark läsvana.

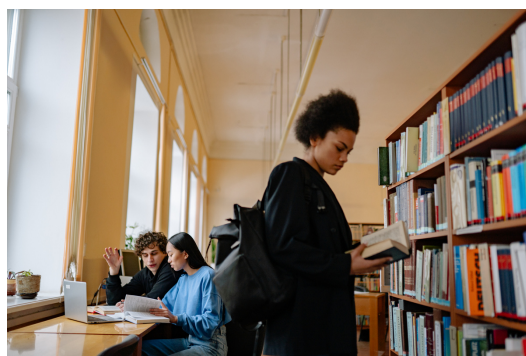
Bland hindren nämndes koncentrationsutmaningar, mobiler och sociala medier, stress och felprioriteringar, samt en kultur där det kan vara normaliserat att inte läsa. Dessutom beskrevs svårigheten att komma i gång och upplevelsen av att läsning i skolan ofta kopplas till prestation. Eleverna lyfte även att det kan vara svårt att orientera sig i ett informationsflöde där det inte alltid är tydligt vad som är trovärdigt, vilket kan göra det svårare att läsa och ta till sig texter digitalt.

Som riktning framåt föreslog eleverna att läsning behöver bli mer lustfylld och mindre bedömningsstyrd. De efterfrågade en gemensam läskultur där elever får stöd både att hitta läsglädje och att bygga läsdisciplin.

Perspektiv inom området

Forskning och beprövad erfarenhet pekar på att regelbunden läsning bidrar till språk- och kunskapsutveckling, men också till förmågor som uthållighet, koncentration och perspektivtagande. Samtidigt lyfts minskad lästid och ökad digital distraktion ofta som utmaningar för skolor, vilket gör att strukturer, tid och tydliga rutiner får stor betydelse för att möjliggöra läsning.

Ett återkommande perspektiv i läsfrämjande arbete är att läsning behöver vara både tillgänglig och meningsfull. Elever behöver möta texter med variation, få stöd att förstå och samtala om innehåll, och få möjlighet att läsa utan att varje lästillfälle kopplas till bedömning. Att vuxna i skolan är synliga läsande förebilder lyfts också som en viktig del i att göra läsning socialt och kulturellt relevant.

På systemnivå visar OECD:s *PISA 2018* att läsning för nöje hänger samman med högre läsprestation, det framgår i samtliga deltagande länder och ekonomier, även när socioekonomisk bakgrund och kön beaktas.

Sammantaget stödjer detta elevernas slutsats: läsning behöver få tid, variation och socialt stöd, samt bli meningsfull och inte alltid kopplad till bedömning.

En skola som möjliggör mänsklig blomstring

Elevernas beskrivning av hur skolan fungerar då elever får blomstra inom området läsande och tänkande handlade särskilt om följande:

Kännetecknen

- Läsning får tid och plats i vardagen, så att elever hinner komma in i texter och bygga uthållighet och fokus.
- Läsning får vara meningsfull och lustfylld, inte alltid kopplad till bedömning. Elever får läsa för att förstå, uppleva och växa.
- Det finns en synlig läskultur, där vuxna är läsande förebilder och litteratur prioriteras. Man pratar om böcker, tipsar och gör läsning social.
- Elever möter variation i texter och ingångar, så att fler hittar något som passar och lättare kommer i gång.
- Samtal om texter är en självklar del, för att bygga ordförråd, kommunikation, perspektiv och reflektion.
- Fokus ligger på läsprocessen, där elever får stöd att utveckla strategier och vanor, och där progression synliggörs utan att allt blir prestation.

Elevgruppen lyfte också upp konkreta arbetssätt som kan stödja detta, till exempel att ta avstamp i ungas läsintressen och boktips i sociala flöden, erbjuda mer analog än digital läsning när det är möjligt och att lärare själva visar vilken bok de läser, till exempel via en enkel informationsyta utanför lärarrummet.

Råd till ledare och lärare

För att främja läsning i skolan formulerade eleverna följande råd till ledare och lärare:

- Skapa en tydlig och gemensam läskultur som gör läsning synlig och självklar i vardagen.
- Avsätt tid för läsning och reflektion, och skydda den tiden från distraktion.
- Variera texter och format så att fler elever hittar motivation och relevans.
- Minska bedömningsfokus i delar av läsningen, så att läsning också får vara lustfylld och återhämtande.
- Bygg strukturer för samtal om texter, så att språk, koncentration, perspektiv och reflektion stärks.
- Var synliga läsande förebilder. Visa vad ni läser och prata om varför.

Skapa en tydlig läskultur med tid, variation och samtal om texter, så att språk, koncentration, kritiskt tänkande och vår empati stärks.

3 ATT ORKA OCH VILJA GÖRA DET ANSTRÄNGANDE

Detta område handlar om hur skolan kan stärka elevers uthållighet och vilja att ta sig an det som är svårt. Fokus ligger på hur kultur, återkoppling och arbetssätt kan göra ansträngning mer meningsfull, synlig och möjlig över tid.

Resonemang och reflektioner

Eleverna i gruppen som arbetade med detta område kopplade förmågan att orka göra det ansträngande till de villkor som präglar vardagen i och utanför skolan. De lyfte att många sammanhang premierar det snabba och lättillgängliga, vilket gör att uthållighet behöver tränas medvetet och långsiktigt.

Som en viktig utgångspunkt betonade eleverna betydelsen av en positiv och omtänksam kultur, där elever och lärare kan prata öppet om det som är svårt och om strategier för att hantera det. De efterfrågade ett arbetsklimat som i ännu högre grad är varmt och mindre ensidigt resultatfokuserat, där det är tydligt att det är okej att kämpa och att utveckling tar tid. Eleverna sammanfattade behovet av uthållighet med orden: "Vi behöver lära oss att orka orka."

Eleverna beskrev också att ansträngning inte alltid syns eller uppmärksammas tillräckligt. De var överens om att bekräftelse och förstärkning under pågående arbete är avgörande för att orka i tunga lärsituationer. De efterfrågade därför ett större fokus på elevens utveckling, inte bara på mål och betyg. De lyfte att välmående behöver prioriteras just för att elever ska kunna hålla i när det tar emot, och att höga förväntningar behöver kombineras med stöd och rimlighet, snarare än att upplevas som krav som bara ökar pressen. Ingen ska behöva känna sig dömd utifrån resultat. En tydlig ambition var att ansträngning ska "löna sig".

Eleverna lyfte även samhälleliga förutsättningar som kan förstärka en negativ prestationskultur. De pekade bland annat på behovet av tillräckliga resurser och en hållbar arbetsbelastning för lärare, så att de har möjlighet att vara närvarande och ge stöd och återkoppling, att fler utanför skolan behöver förstå den prestationspress många unga upplever i dag, samt att det borde vara ett gemensamt ansvar i samhället att alla barn ska må bra i skolan.

Perspektiv inom området

Inom psykologisk forskning framhålls ofta att beteenden påverkas av vilka effekter och konsekvenser de får. När ett beteende följs av något som upplevs som förstärkande ökar sannolikheten att beteendet upprepas, och när konsekvenser uteblir eller upplevs som försvagande minskar sannolikheten. I skolans sammanhang innebär det att återkoppling på ansträngning kan bidra till motivation och uthållighet, särskilt när uppgifter är krävande.

Dessutom visar forskning om återkoppling, bland annat John Hatties och Helen Timperleys *The Power of Feedback*, att det inte räcker att "ge feedback", utan att kvaliteten och riktningen spelar stor roll. Återkoppling blir mer verksam när den är nära kopplad till uppgiften och processen, hjälper eleven att förstå nästa steg och inte enbart sammanfattar prestation i efterhand.

Konkret kan det handla om att en lärare i direkt anslutning till ett arbete uppmärksammar elevens ansträngning med en enkel kommentar som sätter ord på vad läraren sett att eleven har gjort och varför det var bra.

En skola som möjliggör mänsklig blomstring

En skola där elever får blomstra inom området att orka och vilja göra det ansträngande har, enligt elevgruppen, följande kännetecken:

Kännetecken

- Delmål används aktivt för att göra större uppgifter mer hanterbara.
- Det finns perioder där fokus ligger på lärande och process, med pauser från bedömning.
- Återkoppling i stunden synliggör ansträngning och strategier under pågående arbete.
- Praktiska moment ger variation och avlastning i lärandet.
- Elever får stöd att värna välmående, minska jämförelse med andra och se sin egen utveckling.
- Elevens ansvar för sitt lärande är tydligt, med stödstrukturer som gör det möjligt att lyckas.

Råd till ledare och lärare

För att stärka ungas uthållighet och vilja att ta sig an det som är svårt skickade eleverna med följande råd till ledare och lärare:

- Gör processen viktig, inte bara resultatet. Alla lärare behöver kunna synliggöra elevernas utveckling och lärande på vägen.
- Skapa strukturer som underlättar ansträngning över tid, till exempel delmål, delavstämningar och stöd som gör stora uppgifter hanterbara.
- Bygg en uppmuntrande kultur där man samarbetar och kan kommunicera tryggt om det som är svårt.
- Prioritera välmående som grund för uthållighet, så att höga förväntningar kombineras med stöd och rimlighet.
- Ge snabb och konkret återkoppling som visar att ni ser hur vi kämpar, och som hjälper oss att ta nästa steg.

Bidra till en lärmiljö där processen räknas, ansträngning uppmärksammas och vi får stöd att må bra. Då blir det lättare för oss att vilja och orka göra det som är svårt.

4 DEMOKRATI OCH SOCIAL FÖRMÅGA

Detta område handlar om vad som stärker elevers vilja och förmåga att vara delaktiga i ett demokratiskt samhälle. Fokus ligger på hur skolan kan bygga trygghet, inflytande och social kompetens, så att fler elever vågar uttrycka sig, samarbeta och ta plats tillsammans med andra.

Resonemang och reflektioner

Elevgruppen som arbetade med detta område lyfte att demokratiska och sociala förmågor behöver tränas medvetet och över tid. Två förutsättningar som återkom i samtalen var motivation och disciplin (i bemärkelsen självreglering) i klassrummet.

Gruppen var överens om att social utveckling ofta handlar om att "undvika att undvika". Det vill säga att våga gå in i det som känns svårt, som att prata inför andra, ta kontakt eller uttrycka en åsikt. Eleverna menade att lärare behöver skapa motivation och samtidigt hjälpa elever att successivt ta mer eget ansvar och utveckla sin självständighet.

Eleverna lyfte också självkänsla som en viktig grund. För att våga vara social och delaktig behöver man känna trygghet i sig själv. Här betonades betydelsen av att undervisning och krav anpassas efter var elever befinner sig, så att fler får möjlighet att lyckas och växa i sin sociala förmåga.

Perspektiv i området

Forskning om demokrati och ungas delaktighet visar att ungdomars syn på demokrati formas av både livsvillkor och samhällsklimat. Nyhetsvanor, socioekonomiska förutsättningar och upplevelser av tillhörighet spelar roll, liksom hur information sorteras och förstärks i digitala miljöer. Det påverkar vad elever möter, vad som uppfattas som normalt att tycka och vilket samtalsklimat som växer fram i klassrummet. Även sådant som händer utanför skolan kan sätta avtryck i skolmiljön. När elever bär med sig oro eller utsatthet kan det bli svårare att känna tillhörighet och våga delta i samtal och gemenskap.

Studier om medborgarutbildning, som IEA:s ICCS (en återkommande jämförande studie om demokrati och medborgarskap), pekar på ett tydligt mönster: demokratiska förmågor stärks inte bara genom att läsa om demokrati, utan genom att få öva den i vardagen. Det handlar om att träna på att uttrycka sin röst, lyssna på andra, hantera meningsskiljaktigheter och uppleva att ens bidrag spelar roll.

FN:s *Agenda 2030* förstärker samma riktning. I mål 16 lyfts fredliga och inkluderande samhällen, och för skolan betyder det att göra delaktighet möjlig i praktiken: tydliga former för inflytande, träning i respektfull dialog och en vardag där fler känner sig inkluderade och vågar ta plats.

En skola som möjliggör mänsklig blomstring

Eleverna beskrev att en skola där demokrati och social förmåga blir något man tränar i praktiken kännetecknas av följande:

Kännetecknen

- En kultur där demokrati blir begriplig och relevant, och där elever ser varför delaktighet och ansvar spelar roll.
- Stöd för social träning i vardagen, särskilt för elever som behöver hjälp att våga gå in i det som känns svårt och "undvika att undvika".
- Stegvisa anpassningar och tydliga övningssituationer, så att sociala utmaningar blir möjliga att ta i små steg.
- Medvetet arbete med motivation, disciplin (självreglering) och uthållighet, där ansträngning uppmärksammas och social utveckling får ta tid.
- Trygga ramar för muntlighet och samspel, där elever får prova, uttrycka sig och ta plats i grupp utan att känna sig dömda.

Råd till ledare och lärare

För att fler elever ska våga ta plats, uttrycka sig och känna tillhörighet skickade eleverna med följande råd till ledare och lärare:

- Skapa reellt elevinflytande så att våra röster blir hörda och spelar roll, till exempel genom elevråd, och återkoppla till oss så vi ser vilka beslut vi är med och påverkar.
- Variera undervisningen med muntliga samtal och samarbeten, så att alla elever får öva att prata, lyssna och att uttrycka åsikter i trygga former.
- Jobba medvetet med att skapa en trygg skolmiljö där alla kan uttrycka sig utan att känna sig dömda.
- Stötta elever att ta sociala steg med tydliga ramar, träning över tid och anpassningar utifrån var eleven befinner sig i sin självständighet.
- Arbeta med motivation och disciplin (självreglering och uthållighet) så att fler elever vågar delta även när det känns svårt och håller i sin sociala träning.

Arbeta medvetet för att vi ska få träna inflytande, samarbete, respekt, ansvar och förmågan att uttrycka oss och pröva våra tankar tillsammans.

Från elevernas utvärdering av Studentforum:
"Det kändes verkligen som att man fick göra skillnad och påverka i utbildningen."

5 VAD ÄR VIKTIGT HOS DEM SOM LEDER OSS?

Kärnan i detta område handlar om vilka egenskaper och arbetssätt hos lärare och rektorer som gör skillnad för elevers möjlighet att blomstra? Fokus ligger på relationer, professionalitet, tydlig kommunikation och en skolmiljö där elever blir lyssnade på, respekterade och får rätt stöd.

Resonemang och reflektioner

Eleverna som tog sig an detta område var tidigt överens om att goda relationer mellan vuxna och elever är en grundförutsättning för utveckling. De betonade också att all personal behöver föregå med gott exempel och vara tydliga förebilder i hur man bemöter andra. Värdegrundsarbete lyftes som särskilt viktigt. Eleverna efterfrågade att skolan avsätter tid för detta, och att värdegrund inte blir något man "tar vid sidan av" utan något som präglar kulturen, alltid.

I sina resonemang exemplifierade eleverna särskilt med de lärare som de uppfattar som extra professionella, intresserade och engagerade. De beskrev hur stor skillnad det gör när lärare lyssnar på elevers åsikter, är positiva, försöker förstå elevers situation och kommunicerar tydligt. Anpassning efter elevers nivåer lyftes också som en viktig del av ett professionellt ledarskap i klassrummet.

Samtidigt efterfrågade eleverna att denna typ av förebildande arbetssätt borde vara genomgående i all undervisning. De vill vara inkluderade i sin skolgång och bidra till undervisning som utvecklas över tid. De lyfte också vikten av att vuxenvärlden kan hantera kritik, ta elevers synpunkter på allvar och agera när det är möjligt. Avslutningsvis uttrycktes en önskan om att skickliga lärare ska uppmärksammas och premieras ännu mer.

Perspektiv inom området

Martin Karlberg, lektor vid Uppsala universitet, har tillsammans med försteläraren Jonas Nilsson tagit fram Skolverkets stödmaterial *Stöd för ledarskap i undervisningen*. Med utgångspunkt i forskning och beprövad erfarenhet visar de att goda relationer, och den trygghet som följer av dem, är en förutsättning för lärande.

Många av de råd som lyfts i materialet går igen i elevernas resonemang. Här framhålls bland annat den professionella läraren som ledare för klassrumskulturen, läraren som ett föredöme och en modell, och hur man medvetet och systematiskt kan arbeta för att stärka relationerna med sina elever. I materialet sammanfattas tre övergripande sätt att stärka relationer: (1) att visa intresse för eleverna och engagemang i deras lärande och utveckling, (2) att uppmuntra och tydligt visa att man ser dem, samt (3) att undvika sådant som riskerar att skada relationen.

Liknande slutsatser återkommer i internationell utbildningsforskning. Forskningsöversikter och meta-analyser pekar på att kvaliteten i lärar-elevrelationen påverkar både engagemang och kunskapsutveckling. I OECD:s internationella lärarstudie *TALIS* framhålls även relationer och skolklimat som särskilt viktiga förutsättningar för undervisning och lärande.

Sammantaget ligger detta nära elevernas betoning av relationer, respektfullt bemötande och tydlig kommunikation i skolan.

En skola som möjliggör mänsklig blomstring

Eleverna beskrev vad som utmärker en skola där ledarskap byggs genom trygghet, respekt och lyssnande:

Kännetecknen

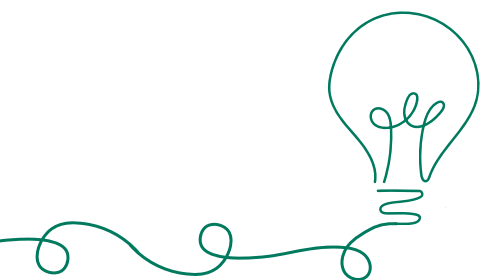

- Trygghet och respekt präglar skolmiljön, i klassrummet och i relationer mellan elever och vuxna.
- Kommunikation och lyssnande är en del av kulturen, och elever kan göra sin röst hörd och bli tagna på allvar.
- Värdegrundsarbete får tid och synlighet i praktiken, inte bara i ord.
- Undervisning och stöd anpassas efter elevens nivå, så att fler kan lyckas och utvecklas.
- Skickliga lärare uppmärksammas och premieras, och professionellt ledarskap i undervisningen värdesätts.

Råd till ledare och lärare

När eleverna sammanfattade vad de behöver av lärare och ledare landade de i följande råd:

- Bygg relationer mellan elever, personal och vårdnadshavare som skapar trygghet och tillit.
- Föregå med gott exempel och var tydliga förebilder i bemötande, språk och kultur.
- Anpassa undervisningen och ge stöd utifrån elevers olika nivå och behov.
- Lyssna på oss elever och hantera kritik professionellt, och agera när det är möjligt så att vi märker att våra synpunkter tas på allvar.
- Ge reellt elevinflytande, särskilt i frågor som rör vår vardag och lärmiljö.
- Bredda underlaget för bedömning och examination, så det inte bara bygger på prov, och motivera bedömningar så eleven förstår nästa steg.

Var närvarande och relationsskapande, kommunicera tydliga förväntningar och skapa en kultur där vi alla blir sedda, lyssnade på och får stöd att lyckas.

6 FRAMTIDSKOMPETENSER VI BEHÖVER

Detta område handlar om vilka förmågor elever ser som viktiga att utveckla för en framtid som är svår att förutse. Fokus ligger på motivation, självkännedom, samarbete och medmänsklighet, samt på hur skolan kan skapa trygga strukturer där elever får träna dessa förmågor i praktiken.

Resonemang och reflektioner

Elevgruppen som fördjupade sig i framtidskompetenser samlades tidigt kring en rad förmågor som de uppfattar som särskilt angelägna att få med sig från skolan. De lyfte motivation, drivkraft, nyfikenhet, självsäkerhet och god självkänsla, samt mer sociala kompetenser såsom samarbete, empati, omtänksamhet och omdöme.

Eleverna återkom till att utvecklingen behöver börja i självreflektion och stöd att förstå sig själv. Därefter behövs strukturer som bygger självförtroende och kreativitet, där elever får testa nytt och lyckas stegvis. De påtalade betydelsen av att lära sig skillnaden mellan att testa och inte nå fram, och att se sina försök som misslyckanden.

Eleverna lyfte också vikten av utrymme för samarbete och att vuxna uppmuntrar nyfikenhet och frågor. Positiv förstärkning och återkoppling på ansträngning lyftes som viktigt, särskilt när elever gör något som kräver mod, uthållighet eller förändrade arbetssätt.

Perspektiv inom området

Socioemotionellt lärande och karaktärsbildning är två områden som lyfts internationellt som verkningsfulla när skolor arbetar medvetet med elevers förmågor utöver ämneskunskaper. Socioemotionellt lärande, ofta benämnt SEL, handlar om att träna förmågor som att förstå och reglera känslor och tankar, styra uppmärksamhet, förstå andra och interagera på ett tryggt och empatiskt sätt.

I Sverige lyfts socioemotionella insatser också i Skolforskningsinstitutets rapport *Främja studiero i klassrummet*, där arbetssätt kopplade till SEL beskrivs som en väg till bättre förutsättningar för lärande.

När man ser till förmågorna som ingår i SEL blir kopplingen tydlig till det som internationellt ofta benämns character education, karaktärsbildning. Här betonas att värden och förmågor som empati, respekt, ansvar och omdöme behöver läras och tränas, och att skolans kultur spelar stor roll.

Jubilee Centre vid University of Birmingham är en tongivande aktör inom detta fält. De har tagit fram ramverk som beskriver hur skolor kan arbeta systematiskt, både genom undervisning och genom skolans kultur, och de har utvecklat konkreta lärarstöd och ämnesnära material som hjälper skolor att omsätta idéerna i praktiken. I England har deras arbete också kopplats till nationella satsningar kring character education, bland annat genom projekt finansierade av utbildningsdepartementet med syftet att integrera karaktärsarbete i skolans ordinarie undervisning.

En skola som möjliggör mänsklig blomstring

Eleverna beskrev vad som kännetecknar en skola där framtidskompetenser värnas och tränas på:

Kännetecknen

- Elever möts av budskapet "du är mer än dina betyg", där utveckling och lärande värderas bredare än resultat.
- Undervisning och bedömning utformas så att stress minskar och resonemang får plats, med rimlig arbetsbelastning och variation i examinationsformer.
- Lärandet är interaktivt och varierat, och elever får stöd att se samband och helheter så att det blir meningsfullt.
- Det finns utrymme att prova, misslyckas, göra om och börja om, där processen ses som en del av utvecklingen.
- Vuxna ser eleverna och stöttar dem i en trygg och respektfull miljö, där framtidsförmågor får tränas och växa stegvis.

Råd till ledare och lärare

Elevgruppens råd för att värna en skola som bygger framtidskompetenser hos barn och unga:

- Utgå från att elever har olika förutsättningar. Anpassa stöd och förväntningar så att fler kan bygga motivation, självkänsla och drivkraft.
- Skapa utrymme för självreflektion. Ge elever tid och stöd att förstå sig själva och utvecklas i sin egen takt.
- Skapa arenor för att prova nytt tillsammans, med variation, samarbete och trygghet som gör nyfikenhet och kreativitet möjliga i vardagen.
- Låt process och ansträngning väga tungt. Uppmärksamma arbete under vägen och stärk och uppmuntra elever som provar, håller i och tar sig vidare.
- Prioritera välmående som grund för utveckling och elevers lärande. När vi mår bra blir det lättare att vara nyfiken, samarbeta och våga testa nytt.

Förbered oss för ett föränderligt liv genom att träna nyfikenhet, kreativitet, omdöme och framtidstro. Och gör det normalt att lära om, välja om och börja om.

Från elevernas utvärdering av Studentforum:

"Jag vill bara tacka för att ha blivit inbjuden till detta, det har varit en upplevelse som var värt att uppleva!"

SUMMERING

Elevernas resonemang i alla sex arbetsgrupper under Studentforum pekar åt samma håll: mänsklig blomstring förutsätter både trygghet och utvecklingsfokus. Skolan behöver vara en plats där elever känner sig respekterade, förstådda och sedda, och där det samtidigt är normalt och eftersträvänsvärt att anstränga sig, kunna saker, pröva och ta ansvar.

När elevgruppernas råd och förslag läggs bredvid varandra framträder en stark samsyn och många gemensamma nämnare kring vad som behöver utvecklas för att skola och utbildning ska stärka lärande, välmående och mänsklig blomstring. Det blir också tydligt att eleverna vill bli bemötta som kompetenta medskapare i sin och skolans utveckling, med reellt inflytande och en självklar plats i dialogen om beslut som rör deras vardag.

Eleverna återkommer till trygghet, relationer och vuxennärvaro, och lyfter särskilt professionella, engagerade vuxna som lyssnar, kommunicerar tydligt och bygger tillit. De betonar också att processen behöver räknas: ansträngning ska synas och löna sig genom exempelvis delmål, återkoppling i stunden och stöd att ta nästa steg. Samtidigt efterfrågar eleverna meningsfull undervisning med variation och tydliga ramar, rättvis och begriplig bedömning samt delaktighet på riktigt, där elevinflytande märks i beslut och fler vågar uttrycka sig.

I AI-frågor är budskapet tydligt: AI kan stötta, men får inte bli en genväg till färdiga svar. Eleverna vill se gemensamma ramar och tydlig lärarledning som stärker tänkande och omdöme, utan att ersätta mänsklig kontakt. De lyfter också att framtidskompetens handlar om mer än kunskaper, till exempel nyfikenhet och motivation, självkännedom och uthållighet, ansvar, samarbete och kommunikativ förmåga, samt empati och omtanke. De beskriver att dessa förmågor får bättre förutsättningar att utvecklas i en miljö där man vet att man får stöd, kan prova, misslyckas och göra om.

För oss som leder och undervisar handlar elevernas råd inte om att genomföra enstaka insatser här och där, utan om hur vi formar vardagen tillsammans. Vi behöver värna en kultur där värdegrund blir praktik: där elever (och vuxna) dagligen får möjlighet att träna och utveckla karaktärsstärkande förmågor. Vi behöver arbeta än mer med gemensamma ramar och likvärdiga förhållningssätt, till exempel i AI-frågor, bedömning, uppföljning, elevinflytande och läskultur. Och vi behöver fortsätta lyssna och återkoppla, så att elever ser att deras röster har betydelse.

Det är nu vårt ansvar att visa att vi tar ungdomarnas ord på allvar, omsätta dem i handling och fortsätta utveckla skolan till en plats där alla kan lära, vara delaktiga, känna ansvar och blomstra, på riktigt. Tillsammans bidrar vi till utbildning som förändrar.

Stockholm 260220
AcadeMedia Academy

STORT TACK

till alla deltagare i AcadeMedias Studentforum 2026

Elever

Designgymnasiet: Tamara Al-Majidi och Miranda Bravilius
Donnergymnasiet: Emelie Svanberg och Edith Dahl
Drottning Blankas Gymnasieskola: Beatrice Dawan Kaiser och Demi Sermeas Iassonidis
Hagströmska: Alfred Nissbo och Ebba Bergdahl
Innovitaskolan: Ines Bazzine och Filip Marinkovic
Internationella hotell- och restaurangskolan: Carmina Burzo
Klara Teoretiska Gymnasium: Gustav Haag och Nike Dahlberg Sandlin
LBS Kreativa gymnasiet: Linnéa Lundqvist och Oliver Woodburn
Montessori Mondial: Theodor Eriksson, Louise Arnell och Charlie Wan
Noblaskolan: Pauline Jonsson, Ella Havelka och Linnéa Minjon
NTI Gymnasiet: Ossian Brommesson och Ingrid Gistorp
Pops Academy: Polly Forss
Praktiska Gymnasiet: Daniella Ibrahim Kaki och Max Eriksson Wallskog
ProCivitas Gymnasium: Texas Björlingh, Maria Tesema och Matilda Gidlund
Rytmus: Aurelia Poetri och Wilma Larsen
Sjölins Gymnasium: Ida Edmark, Sixten Sahlén och Stina Bergwik
Vittra: Alpantino Abdel Massi och Linn Larsson

Medarbetare

Donnergymnasiet: Per Raneskog
Innovitaskolan: Ingrid Hertogs
Klara Teoretiska Gymnasium: Lina Csiffary
Montessori Mondial: Marcus Sandberg
Snitz Gymnasium: Johanna Nordén
AcadeMedia Academy: Fanny Berge och Maria Bivesjö

Från elevernas utvärdering av Studentforum:

“Allting, jag älskade allting. Annorlunda från
en vanlig dag men ändå otroligt lärorikt.”

